

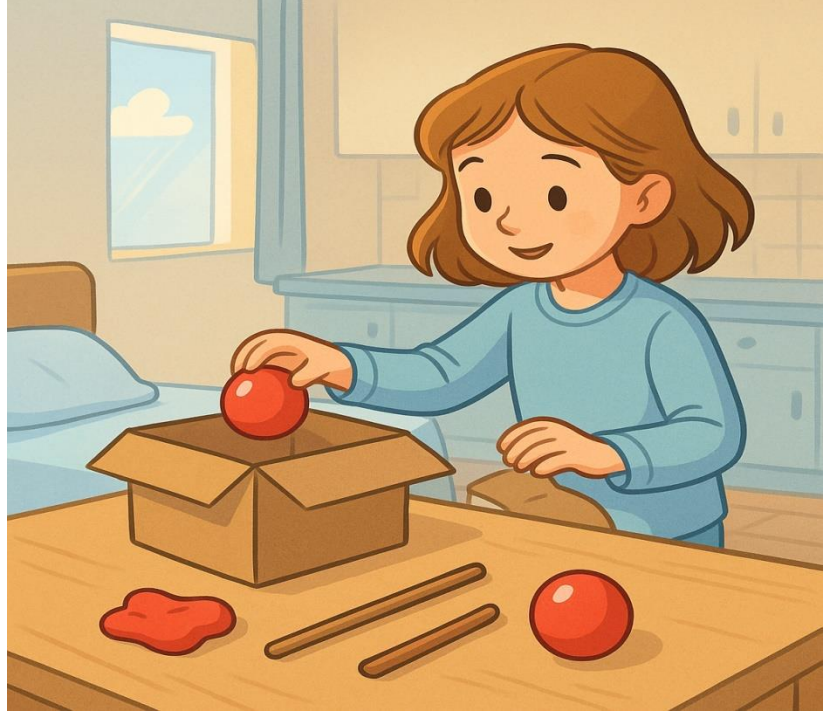
MADDEYİ NİTELEYEN ÖZELLİKLER

Sıra Dışı Sabah Sürprizi

Ada o sabah gözlerini yeni açmıştı. Yatağından kalkarken yanındaki yastığa eli değdi. Yastık parmaklarının arasında kolayca bastırılınca Ada hafifçe gülümsedi.

Mutfağa geçtiğinde masanın üzerinde küçük bir paket duruyordu. Babası heyecanla:

— Aç bakalım, içinde bir sürpriz var, dedi.

Ada paketi açtı. İçinden parlak bir top çıktı. Topu avuçladığında hiç şekli değişmedi. Merak edip topu yere bıraktı; top hızla sekip geri geldi.

Paketten ikinci bir şey daha çıktı: Renkli bir hamur. Ada hamuru iki parmağının arasında sıkıttığında hamurun biçimi hemen değişti. Parmağının izi bile üzerinde kaldı.

Pakette son olarak ince, uzun bir çubuk vardı. Ada çubuğu salladığında hiç bükülmedi. Bir kere de yanlışlıkla masanın köşesine vurdu; ince bir ses çıkardı ama şekli yine değişmedi.

Ada, babasının hazırladığı sürprizlerin her birinin elinde farklı davrandığını görünce şaşırdı. İçinden,

“Bunların hepsi birbirinden farklı davranıyor...” diye geçirdi.

SORULAR

- 1) Ada yastığa dokununca ne hissetmiştir?
- 2) Topun elinde hiç değişmemesi ne anlatıyor olabilir?
- 3) Hamurun şeklinin kolayca değişmesi ne düşündürür?
- 4) Çubuğun hiç bükülmemesi neyi gösteriyor olabilir?
- 5) Yastık, top, hamur ve çubuğu kendi kelimelerine sınıflandır.
- 6) Bu maddelerin neden farklı davrandığını açıklayın.

MADDEYİ NİTELEYEN ÖZELLİKLER

Madde Nedir?

Etrafımızda gördüğümüz, dokunabildiğimiz, koklayabildiğimiz, tadına bakabildiğimiz her şey **maddedir**.
-Kısacası **yer kaplayan her şey maddedir**.

- Çevremizdeki tüm varlıklar maddedir.
- Maddelerin kendilerine özgü özellikleri vardır.
- Bu özellikler: **renk, koku, tat, sertlik-yumuşaklık, pürüzlülük-pürüzsüzlük, esneklik, kırılabilirlik**.
- Maddeleri **duyularımız** ile tanırız (görme, dokunma, koklama, tatma).
- Sert-yumuşak, kokulu-kokusuz gibi farkları dokunarak ve koklayarak anlarız.
- Görsellerdeki maddelerin sert mi yumuşak mı olduğu **dokunma duyusu** ile anlaşılır.

1. Renk:

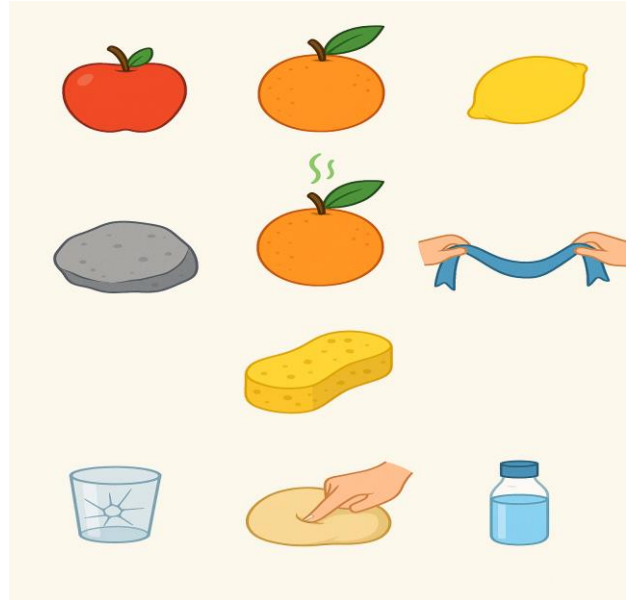
Bir maddenin hangi renkte olduğunu gösterir.

Örnek: Elma kırmızı olabilir, limon sarıdır.

2. Koku:

Bir maddenin kokup kokmadığını ve nasıl koktuğunu belirtir.

Örnek: Portakal hoş kokar, bazı maddeler kokusuzdur.

3. Tat:

Bir maddenin ağızda oluşturduğu duyudur.

Örnek: Limon ekşi, çilek tatlıdır.

Not: Sadece yenilebilen maddelerde kullanılır.

MADDEYİ NİTELEYEN ÖZELLİKLER

4. Sertlik – Yumuşaklık:

Bir maddeye parmakla bastırıldığında nasıl davrandığını gösterir.

Sert madde: Şekli kolay değişmez. (Örnek: Taş, metal kaşık)

Yumuşak madde: Kolay şekil değiştirir. (Örnek: Sünger, pamuk)

5. Pürüzlü – Pürüzsüz:

Maddenin yüzeyine dokunulduğunda nasıl hissettirdiğini anlatır.

Pürüzlü: Yüzeyinde çıkıntılar vardır. (Örnek: Zımpara, taş)

Pürüzsüz: Yüzeyi kaygan ve düzdür. (Örnek: Cam, misket)

6. Esneklik:

Bir maddenin çekildiğinde uzayıp bırakılınca eski hâline dönmesidir.

Örnek: Lastik, kurdele, balon

7. Kırılabilirlik:

Bir maddenin darbe aldığı anda kırılıp parçalanmasıdır.

Örnek: Cam bardağın düşüp kırılması

8. Şekil Değiştirme:

Bazı maddeler bastırılınca biçim değiştirir.

Örnek: Hamur, sünger

Bazıları ise hiç şekil değiştirmez.

Örnek: Taş, kaşık

9. Sıvı – Katı Olma:

Bir maddenin akıp akmadığını veya şeklini koruyup korumadığını gösterir.

Sıvı: Bulunduğu kabın şeklini alır. (Örnek: Su, süt)

Katı: Kendi şeklini korur. (Örnek: Bardak, elma, taş)

MADDEYİ NİTELEYEN ÖZELLİKLER

KISA ÖZET – MADDEYİ NİTELEYEN ÖZELLİKLER

- Maddeler tatlı, tuzlu, ekşi gibi tatlara sahip olabilir.

- **Maddelerin önemli özellikleri şunlardır:**

- Esneklik
- Sertlik – Yumuşaklık
- Pürüzlülük – Pürüzsüzlük
- Kırılganlık

- **Esnek maddeler:**

- Çekince uzar, bırakınca eski hâline döner.
- Örnek: Lastik, bazı ipler, esnek kumaşlar.

- **Sert maddeler:**

- Şekli kolay değişmez.
- Örnek: Taş, metal, sert plastikler.

- **Pürüzlü maddeler:**

- Yüzeyinde çıkıntılar, girintiler vardır.
- Parmakla dokununca pütürler hissedilir.
- Örnek: Ağaç kabuğu, zımpara, bazı taşlar.

- **Pürüzsüz maddeler:**

- Yüzeyi kaygan ve düzdür.
- Örnek: Cam, seramik tabak, porselen.

MADDEYİ NİTELEYEN ÖZELLİKLER

- **Kırılgan maddeler:**

- Darbe alınca kolay kırılırlar.
- Örnek: Cam eşyalar, ince porselenler.

- **Esnek olmayan maddeler:**

- Çekildiğinde uzamaz, bükülmez.
- Örnek: Taş, metal çay kaşığı.

- **ÖZET:**

- Tat, sertlik, yumuşaklık, esneklik, pürüzlülük ve kırılabilirlik maddeleri tanımamızı sağlar.
- Bu özellikleri duymalarımızla fark ederiz (dokunma, tatma, görme).

MADDEYİ NİTELEYEN ÖZELLİKLER